

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοκτήτης: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, άρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συντρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και την Κρήτη άρ. 10. Για το έξωτερικό φρ. χρ. 12,50.—Για τις επαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες συντρομές (3 άρ την τριμηνία).—Κανένας δέ γράφεται συντρομητής ά δέν προπλερώσει την συντρομή του.

20 λεπτά το φύλλο. — Τα περασμένα φύλλα πουλιούνται στο γραφείο μας διπλή τιμή.

Βρίσκεται στην Αθήνα σ' όλα τα κίосκια, και στις επαρχίες σ' όλα τα πραχτορεία των Έφημερίδων.

“ΚΑΤΟΠΙΝ ΕΟΡΤΗΣ,”

(ή, γιατί τον άσπρισα το Μιστριώτη).

Κάλλιο άργά παρά ποτέ,
όμως ποτέ πολύ άργά!

(Ζαιξπήρος).

Είδα σ' έν' από τα τελευταία φύλλα τη δήλωση πώς «όπως στα πολιτικά ζητήματα, έτσι και στα φιλολογικά, δ «Νουμάς» είναι και μένει λεύτερο βήμα». Να πώ το κριμα μου: έχω άλλη γνώμη για την πορεία του φύλλου, μάλιστα για τα πολιτικά.

Βέβαια, ή Τέχνη άπέραντη, και κάθε τεχνίτης με την τέχνη του, και καθένας μιλώντας για την τέχνη του έχει δικαίωμα να μετράη με την πήχη του το παννί του, και το παννί των άλλωνών άκόμα, άλλο πράμα όμως ή Πολιτική.

Φύλλο σαν το «Νουμά», που και δίχως να βγη από μιās άρχής με ώρισμένο πρόγραμμα, το χάραξε όμως σε βαθήτατο αύλάκι τραβώντας το δρόμο του δέκα χρόνια τώρα, αν άφησε λεύτερη την τεχνική κριτική του, έδειξε όμως ολοκάθαρα ποιά είναι ή πολιτική του ή κριτική.

Πρωτοστάτης δ «Νουμάς» σε κάθε προοδευτικό κίνημα της φυλής, μα και σε κάθε φιλελεύτερη ιδέα

που δέ γνωρίζει σύνορα έθνους και φυλής, έγινε κ' έμεινε, πρώτ' άπ' όλα, και παραπάνου άπ' όλα, κάστρο και όπλο της ιδέας και δσων άγωνίζονται με την ιδέα πώς καιμιά λευτεριά δέν είναι άληθινή, μηδέν κοινωνική αναμόρφωση και φυλετική άνθηση κατορθωτή, πριν κυριαρχήση στο έθνος ή άρχή του δημοτικισμού.

Για την άρχήν αυτή πολεμούσε, αυτήν ακολουθούσε, κι όχι πρόσωπα. Τα πρόσωπα, τα χτύπησε άμα τα είδε να ξεστρατίζουνε από εκείνη την άρχή, — την επίσημη πολιτική του.

Τώρα τελευταία όμως, σα ναλλάξε δ ήχος. Άρθρα και σημειώματα παρακινούσανε τους δημοτικιστές να ύποστηρίζουνε το «φιλελεύτερο» λεγόμενο κόμμα — γιατί «κ' έμεις τί είμαστε, και δέν είμαστε φιλελεύτεροι;» λένε και σε άποστομώνουνε οι άλλοι κομματάρχες — το προσωπικό για την ώρα κόμμα του Βενιζέλου.

Για να το λέγη δ «Νουμάς» αυτό — ή ναφήνη να το λένε άλλοι έτσι συστηματικά: το ίδιο κάνει! — θα πη πώς το Βενιζελικό πρόγραμμα όχι μόνο άληθινά φιλελεύτερο είναι παρά και πέρα ως πέρα συναρμονισμένο με την κυρίαρχη, για μās τους δημοτικιστές, άρχή του δημοτικισμού. Και για να μās όρμηγεύη ή άρθρογραφία του «Νουμά» να ψηφίσουμε «γραμμή τους βενιζελικούς ύποψήφιους», χρέος είχαμε οι δημοτικιστές — οι «μαλλιαροί» — γραμμή να τους ψηφίσουμε.

Άν κανείς μας ρωτούσε: μα γιατί να ψηφίσουμε τον κομματάρχη που έχοντας την παμφηφία στα χέρια του, άφησε, κοντά σ' άλλα πιασδρομικά και άνελεύτερα, να μπη στο Σύνταγμα το άρθρο και για τη γλώσσα, χτυπώντας έτσι, πρώτος αυτός, επίσημα το δημοτικισμό; μπορούσε νακούση την άπάντηση: — «Έδκανε από άνάγκη πολιτική, για να μη θυσιαστούνε για το γλωσσικό ζήτημα τάλλα και μεγάλα ζητήματα του έθνους: κοίτα όμως στην εφαρμογή! δημοτικιστής και με το παραπάνω!» Και θακούγε κομπολόγι τα παραδείγματα της εφαρμοσμένης βενιζελικής πολιτικής στο ζήτημα του δημοτικισμού, με το έπιμύθιο:

— Νά, τί θα πη πολιτική!

Ίσως ή ίδια πολιτική άνάγκη έκαμε το Βενιζέλο, ένθ οι αντίθετοί του τώρα τελευταία τονέ σκυλλοβρίζανε για μαλλιαρό, να μιλήση, στην περιοδεία που έκαμε σ' όλη την Ελλάδα, για όλα τα καθέκαστα της πολιτικής του πορείας, περασμένης και μελλούμενης, και μόνο για το ζήτημά μας να μην πη λέξη. Είπε με πόσα και με τί λογής νομοθετήματα θα ζητήση να εφαρμοση τα καινούρια άρθρα που μπήκανε στο Σύνταγμα, και μόνο για την προ-

στασία τῆς ἐπίσημης γλώσσας τοῦ Κράτους καὶ γιὰ τὴν «ἐπέμβασιν πρὸς παραφθορὰν αὐτῆς» δὲν ἔκανε τὸν παραμικρότερον ὑπαινιγμὸν στὸ πρόγραμμά του. Ἀπεναντίας, σὲ κάμποσα μέρη; γιὰ νὰ τὸν καταλάβουνε οἱ ψηφοφόροι, ρητόρεψε καὶ στὴ δημοτικὴ, παραβαίνοντας μὲ τὸ πρωθυπουργικὸ παράδειγμά του τὸ ἔρμιο τὸ Σύνταγμα, κάπως σὰν τὸν παπὰ τῆς παροιμίας πρὸ φώναξε ἀπὸ τὴν Ὁραία Πύλη στοὺς ψαλτάδες πρὸ μαλώνανε:

— Μὴ βλαστημάτε, βρέ, μέσ' στὴν ἐκκλησιά, νὰ σὰς πάρη ὁ διάολος τὸ κεφάλι!

Ἀντίθετα πρὸς τὸ Βενιζέλο, ποὺ δὲν εἶχε τίποτα γιὰ τὸ «ζήτημά μας» στὸ πρόγραμμά του, βγήκε ὑποψήφιος ἕνας πρωτόφαντος πολιτικὸς μὲ ὠρισμένο γλωσσικὸ πρόγραμμα, — ὁ Μιστριώτης.

Ὁ Μιστριώτης στὸ πρόγραμμά του ἔταξε νὰ συμπληρώσῃ μὲ τὰ κατάλληλα νομοθετήματα τὰ ὅσα κατώρθωσε αὐτὸς κ' ἔβαλε μέσα στὸ Σύνταγμα γιὰ τὴ γλώσσα, καὶ νὰ τὴν περιφρουρήσῃ πιά ὅπως τῆς ταιριάζει.

Νά, ἕνας ὑποψήφιος ἄξιός νὰ τὸν προσέξουμε. Βγάζει πρόγραμμα μόνον καὶ ἀποκλειστικὰ γιὰ τὸ ζήτημα ποὺ ἀγωνιζόμαστε. Καί, — ὦ, παράξενα τοῦ κόσμου! — βάζει κάλπη ὡς ἀντιπολιτευόμενος τὸ Βενιζέλο, τὸ μόνον πολιτικὸ, ποὺ δὲν περιορίστηκε σὲ λόγια ὅπως οἱ ἄλλοι, παρὰ ἔκαμε ἔργα τῆς Μιστριώτικῃ πολιτικῆς, ἐπισημοποιώντας τὴν στὸ Σύνταγμα τοῦ Κράτους.

Πέρι λοιπὸν ὁ Βενιζέλος ἀκολούθησε τὴν πολιτικὴν τοῦ Μιστριώτη ἀπὸ ἀνάγκη πολιτικῆς. Φέτος, ἡμεῖς οἱ δημοτικιστὲς ἔπρεπε — μᾶς λέγανε — νὰκολουθήσουμε τὴν πολιτικὴν τοῦ Βενιζέλου, ἀπλὰ καὶ μοναχά. Τοῦ Βενιζέλου, ποὺ ἐνῶ κάπου οἱ ψηφοφόροι τοῦ φωνάζανε νὰ ἐλαττώσῃ τοὺς φόρους, εἶχε τὸ πολιτικὸ θάρρος νὰπαντήσῃ πὼς δὲν τοὺς ἐλαττώνει, γιατί ἄλλοιῶς δὲν μπορεῖ νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ ἔθνοανρθωτικὸ του πρόγραμμα, — καὶ τοῦ ἴδιου τοῦ Βενιζέλου, ποὺ ἐνῶ τὸν παρασταίνανε οἱ ἀντίθετοί του γιὰ μαλλιάρδ με χεροπιαστὰ ἐπιχειρήματα, καὶ πρῶτα πρῶτα γιὰ τὴν προστασία ποὺ δείχνει σὲ μερικοὺς μαλλιάρδ, δὲν ἀπαντοῦσε.

Γιατί νὰπαντήσῃ; Τὴν βραβαίνει ἡ προστασία λιγούτων προσώπων μπροστὰ στὴν ἐπίσημη ἀρχὴ ποὺ θέσπισε στὸ Σύνταγμα; Καὶ ποιά σημασία ἔχουνε λιγοὶ προστατευόμενοι τοῦ Ὑπουργοῦ μαλλιάρδ, πέντε ἢ πενήντα δημοδιδάσκαλοι, πέντε ἢ δέκα ὑπάλληλοι καὶ τρεῖς ἢ τέσσερις καθηγητάδες, ποὺ δὲν κοτᾶνε στὴν ἐπίσημη ὑπηρεσία τους νὰ φανοῦνε λιγώτερο μιστριώτικο! ἀπὸ τὸ Μιστριώτη, μπροστὰ στὸν ἀναθεματισμένο ἀπὸ πέρι ὡς μαλλιάρδ βουλευτή, — ἐννοῶ τὸν Παπαναστασίου — ποὺ γιατί

ἔτυχε φέτος νὰ βάλῃ κάλπη ὡς ἀντιπολιτευόμενος τὸ συνυπουργὸ τοῦ Βενιζέλου, πολεμήθηκε ἀπὸ ὑπουργικὰ ὄργανα μὲ τὰ σκιάχτρα τοῦ μαλλιαρισμοῦ καὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ, ἐνῶ πρῶτα εἶτανε πολῦτιμος φίλος;

Καὶ τί ἔχει νὰ κάμῃ πὼς δὲ βγήκε ἀπὸ τὴν Ἀκωνία ὁ Πατσουράκος; Τὸν πολεμήσανε ὅλα τὰ κόμματα, χωρὶς νὰ τοῦ λογαριάσουνε τοὺς γλωσσαμυντορικοὺς ἀγῶνες του. Ἡ, πὼς δὲν ἔβγαλεν ἡ Ἀχαῖα τὸν Πετιμεζά; Τὸν πολεμήσανε ὅλα ἐπίσης τὰ κόμματα, μὰ λογαριάζοντάς του, μὲ συμπάθειο, πὼς εἶχε πάρει τὸ μέρος τῆς μαλλιαρσύνης.

Κ' ἐνῶ οἱ χωραῖτες Κερκυραῖοι μαυρίζανε ἀλύπητα ὡς μαλλιάρδ τὸ βενιζελικὸ Μαβίλη, τὸν ποιητὴ, ὁ Βενιζέλος ἔβγαζε ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, μέσ' στοὺς 22 του, τὸν ἀρχικαθαρευουσιάνο Λαμπρίδη, τὸ δημοσιογράφου ποὺ εἶχε ξεσπκθῶσει μὲ τὸν «Ἀγῶνα» του στοὺς γλωσσικοὺς ἀγῶνες πρωτοπαλῆκαρο τοῦ μιστριωτισμοῦ.

Ἔτσι τὸ «ζήτημά μας» καὶ μὲ τὸ νέο τὸν πολιτικὸ ἀρχηγό, καθὼς μὲ τοὺς παλιούς, δὲν εἶτανε σωστὸ καὶ ξεχωριστὸ ζήτημα στὶς ἐκλογές, δὲν εἶχε δικὴ του πολιτικὴ σημασία. Εἶχε μόνον μικροπολιτικὴ σημασία: στὸ μέτρημα τῶν ψήφων, κατὰ τὸ φύσημα τοῦ τοπικοῦ ἀνέμου. Καὶ ἔλοι μαζί οἱ πολιτικοὶ ἀρχηγοί, καὶ ὁ καθένας χωριστά, τὴν ἴδια πολιτικὴ ἀκολουθοῦσανε αὐτοῦ ἀπάνου, — οἱ παλιοί, φανερά καὶ παληκαρήσια μιστριωτικοί, ὁ καινούριος στὰ φανερά συκοφαντημένος γ' ἀντιμιστριωτικὸς, ἐπίσημα, ὡς κυβερνήτης, ἀδιάφορος στοὺς γλωσσικοὺς καυγάδες καὶ προστάτης τῶν προσώπων ποὺ ἔχουνε ἀξία, καὶ στὰ κρυφὰ μὲ τὸ μέρος μας, μὰ -- Μή, γιὰ τὸ Θεό, καὶ δὲν εἶναι ὦρα γιὰ τέτοια: ἔχουμε ἄλλα σπουδαιότερα! Κατὰ βᾶθος ὅμως, σὰν τίμιος πολιτικὸς καὶ νομοθέτης, πιστὸς στὴν περσινὴ του γλωσσικὴ πολιτικὴ, τῆς μιστριώτικῃς.

Πιστὸς, γιατί, ἀφοῦ δὲν τὸ εἶπε καθαρὰ στὸ ἐκλογικὸ του πρόγραμμα πὼς θὰ τὴν πολεμήσῃ, πὼς μὲ τὰ νομοθετήματά του θὰ τὴν ἐξουδετερώσῃ, πὼς θὰγωνιστῇ νὰλλάξῃ καὶ τὸ Σύνταγμα, καὶ ἀφοῦ δὲν ἔλαβε ἀπὸ τὸ λαὸ ἀνάλογη ἐντολὴ γιὰ νὰ τὸ κάμῃ, σημαίνει πὼς θὰ κρατήσῃ τὴν ἴδια τὴν πολιτικὴν σὰν τίμιος πολιτικὸς.

Γιατ' εἶναι ἀδιάφορο γιὰ μᾶς ποὺ ἀκολουθοῦμε μιὰν ὠρισμένην πολιτικὴν ἀρχή, τὴν ἀρχὴν τοῦ δημοτικισμοῦ, ἀν ἔτυχε ὁ σημερινὸς Κυβερνήτης νὰ συμπαθῇ στὰ κρυφὰ 5 ἢ 10 ἢ 100 πρόσωπα, ποὺ ἔτυχε κοντὰ στὸ δημοτικισμό τους νὰχουνε καὶ ἄλλη ἀξία — γιατί ὁ δημοτικισμὸς γιὰ τὴν Πολιτεία δὲν ἔχει τὴν παραμικρὴν ἀξία, παρὰ εἶναι κ' ἐλάττωμα. Για μᾶς ἡ οὐσία εἶναι νὰ πάῃ μπροστὰ ἡ ἀρχὴ κ'

ή ιδέα, και να πάη φανερά και μ' ὄλη τὴ λαμπρότητα. Και γιὰ νὰ κλοουθοῦμε και νὰ ὑποστηρίζουμε ἕναν πολιτικὸ ἀρχηγὸ σημαίνει πῶς τὸν ξέρουμε πιστὸ σὲ μιὰν ἀρχή, — κι ὄχι στὴν ἀρχή, ἔπως συχνὰ τὸ διαλάλησε κι ὁ Βενιζέλος — κ' ἡ ἀρχή του ἐκείνη εἶναι ἀρχή μας ἢ ἀρμονίζεται μετὰ τὴν ἀρχή μας. Τὸν ἀκολουθοῦμε, ἢ τάξῃ τῶν ἀνθρώπων ὅπου λέγονται «μορφωμένοι» κι ὄχι «γραμματισμένοι», ὄχι σὰν κοπάδια ψηφοφόρων, παρὰ σὰν δρόμιμοι στὴ σκέψη του και παλατινοὶ μιᾶς ἀρχῆς ποὺ τοῦ ἐμπιστεύονται τὴν ἐξουσία, γιὰτὶ τὸν κρίνουνε ἀξιο, — εἰδεμὴ ὄχι! Γιατὶ δὲν εἴμαστε πιὰ λίγοι: νὰ μετρηθοῦμε, βγαίνουμε λεγεῶνας, και μποροῦμε νὰ προσφέρουμε τὴ συμμαχία μας παίρνοντας ἀνταλλάγματα γιὰ τὴν Ἰδέα, ὄχι γιὰ πρόσωπα, — εἰδεμὴ ὄχι!

Ἔτσι βλέπουμε τὸ ζήτημά μας μερικοὶ παράξενοι δικοὶ μας. Μπορεῖ ὅμως νὰ χουνε ἀδικο ἀπὸ τὴν πολιτικὴ του τὴν ὄψη — παρὰ λίγο νὰ πῶ: τὴ διπλωματικὴ. Ἡ Πολιτικὴ δὲν εἶναι φιλολογία. Ἡ Πολιτικὴ εἶναι ἄλλου εἴδους τέχνη: ἡ Πολιτικὴ θέλει πολιτικὴ, θέλει διπλωματία. Κάποιος διπλωματικὸς λόγος θάτανε στὴ μέση γιὰ νὰ μᾶς δίνουνε, οἱ κριτικοὶ τῆς πολιτικῆς μας, τὴν ὁρμήνεια νὰ ψηφίσουμε γραμμὴ τοὺς βενιζελικούς, ἀφήνοντας παρὰμερα (δὲν τὸ λέγανε αὐτό, μὰ «τὰ εὐκόλως ἐννοούμενα» κτλ.) τὸ δικό μας τὸ ζήτημα γιὰ τὴν ὥρα. Μᾶς λέγανε, οὔτε λιγώτερο, οὔτε περισσότερο, νὰ ψηφίσουμε πρόσωπα, ποὺ μερικά τους οὔτε εἶδηση ἔχουνε γιὰ τὸ δικό μας τὸν ἀγῶνα, τὰ περισσότερα τὸν πολεμοῦνε, και ἄλλα εἶναι «κρυπτομαλλιαρά», ἀκολουθώντας μόνο ἕνα γενικὸ πρόγραμμα ποὺ δὲν παραλλάζει ἀπὸ τῶν ἄλλων κομματάρχῃδων τὰ προγράμματα στὴν οὐσία, παρὰ στὸν τρόπο τῆς ἐφαρμογῆς του, ποὺ φάνηκε ὡς τώρα νὰ γίνεται, ἀληθινά, μετὰ γνώση και μετὰ θέληση, κι ὄχι στὸ βρόντο.

Κι ἀφοῦ μᾶς τὸ λέγανε, ἔπρεπε νὰ πᾶμε γραμμὴ νὰ τὰ ψηφίσουμε....

Ἀφοῦ ὅμως ἡ Πολιτικὴ θέλει πολιτικὴ και διπλωματία, ὁ Βενιζέλος, ποὺ κολλήσαμε κ' ἐμεῖς στὸ ἄρμα τῆς πολιτικῆς του, φέρθηκε ἀντιπολιτικῶτα και ἀντιδιπλωματικῶτα ποὺ δὲν ὑποστήριξε τὴν κάλπη τοῦ Μιστριώτη, ποὺ δὲν τὸν πῆρε και μέσα στοὺς 22 του, παρὰ τὸν πολέμησε κιόλα.

Γιατὶ, ἕνα ἀπὸ τὰ τρία:

Ἡ, μένοντας πιστὸς στὴν ἀρχή μας, ἔκρινε σφερότερο νὰ κοιμηθῇ γιὰ τούτῃ τὴν τετραετία τὸ ζήτημά μας, και γι' αὐτὸ δὲ βγήκε νὰ φωτίση και σ' αὐτὸ ἀπάνου τὸ λαό, καθὼς σταῖλλα. Και τότε, ἀφοῦ ἀπὸ ἀνάγκη πολιτικὴ κι ἀπὸ διπλωματία ἀκολούθησε πέρσι τὴν πολιτικὴ τοῦ Μιστριώτη, ἔπρεπε νὰ τὴν ἀκολουθήση και τώρα.

Ἡ εἶναι καθαρὰ μιστριωτικὸς. Και τότε, σὰν τίμιος πολιτικὸς, ἔπρεπε καθαρὰ νὰ τὸ δηλώση, ὅταν τὸνέ βρίζανε μαλλιαρὸ οἱ ἀντίθετοί του, και νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ Μιστριώτη.

Ἡ, πέρσι, στὸ μόνο ζήτημα ποὺ βρήκε ἀντίδραση, κακὰ και ἀνόητα φοβήθηκε τὴν κομματικὴ δύναμη τοῦ Μιστριώτη και τὴν ἐπιβολὴ τοῦ Μιστριώτη ἀπάνου στὸ λαό, και ἀδέξια προσκύνῃσε τὰ μιστριώτικα φερμάνια, δείχνοντας στὸ βάθος πῶς δὲν ἔχει ξεκαθαρισμένη γνώμη γιὰ τὸ ζήτημά μας. Και τότε πάλιν ἔπρεπε νὰ βγῇ βουλευτὴς ὁ Μιστριώτης, ὁ θαμμένος τώρα στὰ μαῦρα τῆς τρίτης δεκάδας τῶν ἀποτυχόντων κ. Μιστριώτης, γιὰ νὰ μὴν ἔχουνε νὰ κοκκινίζουνε οἱ βενιζελικοὶ μετὰ τὸν ἀρχηγὸ τους, ποὺ ἀπὸ ἀντζαμοσύνη και ἀπρονοησία και ἀδεξιότητα πολιτικὴ τᾶχασε στὸ μοναδικὸ ζήτημα ποὺ βρήκε ἀντίδραση....

Μπορεῖ ὅμως και τίποτα νὰ μὴν εἶναι ἀπ' ὄλ' αὐτά. Γιὰ τὸ ζήτημά μας ἴσως δὲν τὸνέ μέλει, παρὰ ὅσο τὸ ἀπαιτεῖ ἡ κομματικὴ ἀνάγκη τῆς στιγμῆς. Κ' ἐμεῖς ἔπρεπε νὰ ψηφίσουμε γραμμὴ τοὺς Βενιζελικούς, και νὰ λαλάζουμε γιὰ τὴ νίκη μας, λέγοντας τέτοια τὴ νίκη τοῦ Βενιζέλου! Τοῦ Βενιζέλου ποὺ συχαίρεται γιὰ τὰ δεκάχρονά τους τὰ «Πάτρια», τὰ ὑπερμιστριωτικά. Τί σημαίνει γιὰ ἕναν πολιτευτὴ ἕνα ἰδιωτικὸ γραμματάκι; Μποροῦσε νὰ στείλῃ και στὸ «Νουμᾶ» γιὰ τὰ δεκάχρονά του, μετὰ τὴν ἴδια τὴν εὐκολία, — μὰ δὲν ἔστειλε ὅμως! Και ζητοῦμε στὸ δίσκο τὸ κεφάλι τοῦ Ἀλεξαντρῆ, ποὺ ἐξαγνίζοντας και μετὰ τὸ παραπάνω τὴν περσινὴ ἄρνηση, διπλωματικὴ βέβαια ἄρνηση, τῆς ὑπογραφῆς του σὲ μιὰ δῆλωσή του, ἀόριστη και ἰδιωτικὴ δῆλωση, πρὸς τὸν «Ἐκπαιδευτικὸ Ὁμιλο», ζητᾷε φέτος ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν «Ἐκπαιδευτικὸ Ὁμιλο», θετικὰ κ' ἐπίσημα σὰν ὑπουργός, πρόγραμμα γιὰ τὴ δημοτικὴ παιδεία μετὰ βάση, φυσικά, τὴ δημοτικὴ γλῶσσα.

Ὅσο πολιτικὰ κι ἂν εἶναι αὐτά, φαίνονται ὅμως σ' ὅσους δὲν εἶναι πολιτικατζῆδες παράξενα κι ἀνάξια γιὰ τὸν ἀγῶνα μας. Κιντυνεύουμε, πέφτοντας ἀπὸ ὑποχώρηση σὲ ὑποχώρηση, νὰ κάνουμε τὸ ζήτημά μας νὰ χάσῃ τὴν πολιτικὴ ὄψη τῆς ἀρχῆς και νὰ καταστήσῃ μικροπολιτικὸ ζήτημα ρουσοφειολογίας. Πιστεύουμε κείνους ποὺ ἔχουνε σφέρο νὰ κοιμηθῇ, και κοιμισμένο ἴσως νὰ θαφτῇ. Κι αὐτό, πότε; Στὴν ἐποχὴ ποὺ ἐμεῖς οἱ δημοτικιστὲς γίναμε πιὰ δύναμη, ποὺ μᾶς φοβοῦνται.

Ὁ «Ἐκπαιδευτικὸς Ὁμιλος» μετὰ τὴ χιλιάδα τῶν μελῶν του, κ' οἱ ἀναγνώστες τοῦ «Νουμᾶ» (ἀπάνου ἀπὸ μιστὴ μυριάδα, γιὰτὶ κάθε φύλλο περιοδικοῦ στὴν Ἑλλάδα περνᾷ ἀπὸ 5 ἀναγνώστες τὸ λίγο-λίγο), ἔχοντας τυφλὴ ἐμπιστοσύνη στὸ καινούριο πο-

λιτικό κόμμα, δίνοντάς του χωρίς αντάλλαγμα την υποστήριξή μας, δίχως να του επιβάλουμε όρους κ' έναν υποψήφιο μέσ' στην Αθήνα τουλάχιστον, αν όχι σε κάθε νομό, κιντυνεύουμε να φήσουμε το πολιτικώτατο ζήτημά μας να κοιμηθῆ πολὺ μικροπολιτικά.

Γιὰ νὰ μὴν κοιμηθῆ, γιὰ νὰ ὑπάρχῃ τὸ ξυπνητήρι του, κι ὄχι γιὰ νὰ γελοιοποιηθῆ ὁ ἄκακος τώρα πιά Μιστριώτης, γιὰ νὰναι πάντα τὸ ζήτημά μας στὴν πρώτη γραμμῆ, γι' αὐτό, πηγαίνοντας νὰ ψηφίσω γραμμῆ τοὺς βενιζελικούς — στὴν ἀναδροχιά καλό' ν' καὶ τὸ χαλάζι! — ἔσθησα ἀπὸ τὸ βενιζελικό κατάλογο τὸν καθαρευουσιάνο καὶ ὁμῶς ἄλλον ὁπαδὸ τοῦ μαλλιανοῦ Βενιζέλου κ. Λαμπρίδη, καὶ ἄσπρισα πανηγυρικά τὸ Μιστριώτη, πού μόνος εἶχε τὸ ζήτημά μας ρητὰ στὸ πρόγραμμά του.

Καὶ θὰ τὸν ψηφίζω, εἴτε Μιστριώτης λέγεται εἴτε Πατσουράκος, ὅποιονε βάζει κάλπη μὲ τὸ γλωσσικό πρόγραμμα, ὅσο δὲν ἀποφασίζουμε ἡμεῖς οἱ δημοτικιστὲς — ἂς εἶναι κι ἀργὰ γιὰ τὴν περίοδο τούτη — νὰ συνεννοηθοῦμε πῶς θὰ χρησιμοποιήσουμε τὴν πολιτικὴ μας τὴ δύναμη, βάζοντας κ' ἐπιδόνοντας δικούς μας υποψήφιους, ἔστω καὶ μὲ χίλιες πιθανότητες ἀποτυχίας.

Πατήσια, 2 τοῦ Ἀπριλίου 1912

Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

ΝΕΑ ΕΥΧΗ

Ἐδῶ κ' ἐνάμισυ χρόνο μὲ τὴν εἶδηση ὅτι ἀποτραδιοῦνται ἀπ' τὴς ἐκλογῆς τὰ κόμματα τοῦ Ράλλη, Θεοτόκη καὶ Μαυρομιχάλη εἶχα χαράξει μιὰ λιγὸλογη εὐχοῦλα στὸ «Νουμά». Εὐχῆθηκα νὰναι βαρὺ τὸ χῶμα πού θὰ πλακῶνῃ αὐτὰ τὰ κόμματα καὶ νὰ μὴ βγοῦν ποτέ τους πιά στὴ μέση. Ἄν καὶ κανένας ἄλλος, ὅσο ξέρω, ἔτσι ὠμὰ δὲν τὴν ἐπρόφερε, φαίνεται πῶς ἡ εὐχὴ τούτη εἶταν εὐχὴ τῆς ἴδιας τῆς ἐλληνικῆς ψυχῆς καὶ γι' αὐτὸ ἀλήθεψε. Ὅχι πέρα πέρα, ὅσο ἤθελα ἐγώ, ἀλλὰ τέλος πάντων ἀρκετά. Ἄν οἱ ἐργάτες καὶ οἱ μικρογεωργοὶ εἶχαν ξυπνήσει, θάταν τελειότερα τὰ πράματα. Ἄντι τοὺς Θεοτόκηδες καὶ τοὺς Μαυρομιχάληδες, πού τῶχουν, λέει, καύχημα πῶς ἡ οἰκογένειά των ἔσπειρε τὰ κόκκαλά της σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα, σὰ νὰ μὴν τᾶσπειραν τὸ ἴδιο ἑκατομμύρια ἄλλες οἰκογένειες ἐλληνικῆς χωρὶς γι αὐτὸ νὰ ἔχουνε κι ἀξίωση γι ἀρχηγιλίκι αἰώνιο καὶ πρωθυπουργία τῶν νερούλιασμένων τους ἀπόγονων, ἀντὶς τὸν Κουμουνοῦρὸ κι ὅποιους ἄλλους τέτιους, πού μᾶς ξανακόπιασαν ἔστω καὶ λι-

γοὶ στὴ Βουλῆ, δὲν ξέρω γιὰ νὰ κάμουν τί, θᾶχαμε δίπλα στοὺς ἀνθρώπους τοῦ Βενιζέλου, τοὺς ναὶ μὲν φιλελεύτερους ἀρκετὰ συγκρίνοντάς τους μὲ τὰ περασμένα, ἀλλὰ καὶ τρομοκρατημένους ἀπὸ διάφορους μπαμπούλες, θᾶχαμε κόμμα νέο ἀληθινὰ χρωματισμένο καὶ πραγματικό: Τοὺς Σοσιαλιστὲς. Ἐλπίζω νὰ μὴν περιμένουμε πολὺ γι αὐτό.

Στὸ μεταξὺ, ἐπειδὴ τρώγοντας ἔρχεται ἡ ὄρεξη, θὰ κάμω νέα εὐχὴ. Κάπως πρωθύστερη θὰ εἶναι ἡ εὐχὴ μου, γιὰτὶ ἐκεῖνο πού θὰ εὐχηθῶ πρέπει νὰ ἔρθῃ ὡς καρπὸς τοῦ λαϊκοῦ ξυπνήματος, ἀλλὰ εἶναι τόση ἡ ἀηδία πού μοῦ προξενεῖ κάπως κακό πού λαχταράω τὴν ἐξάλειψή του, πού δὲν κυττάζω τώρα τίς ἀνωμαλίες καὶ τὰ πρῶτα καὶ τὰ ὕστερα. Μιλῶ γιὰ μιὰ μερίδα τῆς δημοσιογραφίας. Δὲν τοὺς χωρίζω γὼ τοὺς δημοσιογράφους σ' ἄσπρους καὶ σὲ κίτρινους, γιὰτὶ τοὺς ἄσπρους δὲν τοὺς βλέπω. Χωρίζω σ' ἐκείνους πού στέκονται σὲ κάπια ἕρια κ' εἶναι ὑποφερτοὶ καὶ κάπως χρήσιμοι, ὑποφερτοὶ καὶ χρήσιμοι ὄχι γιὰ μένα παρὰ γιὰ τὸ σύνολο, καὶ σ' ἐκείνους πού, ἔταν τοὺς διαδάξῃς, δὲν ξέρεις, ἂν πρέπει νὰ χτυπήσης μὲ μπαλτᾶ τὸ δικό τους τὸ κεφάλι ἢ τὸ δικό σου πού κάθεσαι καὶ τοὺς διαδάξῃς. Κι αὐτοὺς πάλι τοὺς χωρίζω σὲ δύο: σ' ἐκείνους πού ποτέ δὲν ἐχρησίμεψαν οὔτε θὰ χρησίμεψουν, τοὺς ἀνίδεους καὶ ἄδειους, τοὺς ἀγράμματους, χοντρόμυαλους καὶ πονηροὺς μαζί, πού σκερπίζουνε φαφλαταρίες ἀνερμάτιστες, ἀδιάντροπες, τιποτένιες, ἐμετικές, καὶ σ' ἐκείνους πού ἔχουν κάπια ἱκανότητα καὶ ἢ χρησίμεψαν σὲ κάπιες περιστάσεις ἢ μπορούσαν νὰναι χρήσιμοι, ἂν τᾶθελαν, ἀλλὰ πού ἔχασαν τώρα τελευταία κάθε σεδασμὸ ὄχι πιά στοὺς ἀναγνώστες των, ἀλλὰ στὸν ἑαυτὸ τους. Θὰ ἤθελα νὰ μὴν ἀναφέρω ὀνόματα, γιὰτὶ δὲ μὲ νοιάζει γιὰ τὰ πρόσωπα, ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ κάμω ἄλλοιῶς. Στους πρώτους βάζω γιὰ παράδειγμα τοὺς Γιάνναρους καὶ τοὺς Γιολντάσηδες, στοὺς δεύτερους τοὺς Πώπηδες, Χαϊρόπουλους, Εὐστρατιάδηδες.

Καὶ τώρα ἡ εὐχὴ μου. Δὲν εἶμαι σὰν τὸν Πῶπ κακὸς γιὰ νὰ εὐχηθῶ στοὺς ἴδιους τους, ὄλους αὐτούς, κακό. Τοὺς εὐχομαι μονάχα νὰ πάθῃ ἢ πέννα τοὺς ἐκεῖνο πούπαθε ὁ συχωρεμένος βουλευτὴς ὁ Πῶπ μιὰ μέρα στὴ Βουλῆ, νὰ σδραχνιάσῃ, νὰ σκουριάσῃ, νὰ σπάσῃ, νὰ χαθῃ. Τέτια πέννα πού εἶναι. Καὶ δὲν εἶναι περιττὴ ἡ εὐχὴ μου μὲ τὸ νὰ μὴν κατάφεραν ἐκεῖνο πούθελαν μὲ τὰ γραψίματά τους. Πάντα ἔδλαψαν, καὶ ὄλο κάτι δηλητηρίασαν καὶ χάλασαν. Κ' ἐξὸν αὐτό, τὸ ζήτημα δὲν εἶναι νὰ μὴν μποροῦν νὰ κάμουν τίποτα, εἶναι νὰ λείψουν ὡς δημοσιογράφοι, νὰ σδήσουν, νὰ μὴν μοιλέδουν τᾶκακο χαρτὶ τὸ ἄσπρο καὶ καθάριο, νὰ βουλιάξουν, νὰ